

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן
מליובאוויטש

נח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק א
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
מאה ועשרים שנה לב"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'
ליום הולדתה השביעי לאויש"ט, ביום ה' מ"ח ה'תשפ"ג - "שנת הקהל"

ולזכות

אחי חיילי "צבאות השם" מנחם מענדל ושניאור זלמן שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חי' שרה שיחיו צייטלין

* * *

לזכות

מרת רחל תחי' בת הרבנית מרת מאריאשא ע"ה
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
מתוך בריאות הנכונה ולנחת חסידותי מיו"ח שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה!!!"
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להזמן דקידוש לבנה – שמצינו בזה חילוקי מנהגים: אחר ג' ימים למולד¹⁰, אחר ז' ימים למולד¹¹, ובמוצאי שבת¹², «אם ליל מוצאי שבת הוא קודם ל' בחודש... אבל אם הוא אח"כ אין ממתנין עד מוצאי שבת, שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן»¹³, ובפרט במדינות שרגיל יותר שהשמים מכוסים בעננים, ובפרט בימות החורף¹⁴ – ונהרא נהרא ופשטי, ובכל מקום ומקום לפי ענינו (ובמקום שיש שאלה וספק יעשו כהוראת רב מורה-הוראה שעל אתר).

ועוד ועיקר – קידוש לבנה מתוך כוונה מיוחדת למהר ולזרז ולפעול תיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא, ע"י ההוספה בדרישה ובקשה על הגאולה, כסיום וחותם קידוש לבנה: «ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אמן».

(משיחות ש"פ נח, ד' מרחשון תשנ"ב)

ד. ה"מים הודונים" של המבול נחלקים לשני חלקים: א) תהום רבה. ב) ארובות השמים. כך גם הטרדות המבלבלות נחלקות בשני חלקים אלה:

"תהום רבה" – טרדות מענינים גשמיים פחותים, טרדות הפרנסה ודומיהן. "ארובות השמים" – טרדות מענינים רוחניים נעלים. כעסקנות ציבורית וכדומה, המטרידים את האדם מלימוד התורה וקיום המצוות בפועל.

אמנם יש לעסוק בצרכי צבור, אבל אין לדבר לגרום להפרעות בלימוד התורה ובקיום המצוות בפועל. הענין שבמצוות הוא שעל-ידן מגיעים ל"זאתם הדברים בד' אלקיכם חיים כולכם היום"⁶, הן מחברות את האדם המקיימן עם הקב"ה⁷, וממילא הן מחדירות בו חיות אלקי. וכשיש גרעון בזה, כיון שאינו מתנהג לפי השו"ע, מה מוסיפה ההתעסקות בכל ענינים אלו?!

הטענה של טרדה ב"ארובות השמים", ענינים רוחניים – בטעות יסודה: מקור טענה כזו אינו הנפש-האלקית כי אם הנפש-הבהמית, וההוכחה לכך היא הפרעה ללימוד התורה וקיום המצוות לפי ההלכה המבוארת בשו"ע, דבר זה הוא ודאי היפוכה של קדושה.

וכיון שהוא היפך הקדושה, הרי אף שכרגע עסוק הוא ב"ארובות השמים" – יורד הוא בסופו של דבר מדחי אל דחי, ומ"ארובות השמים" ל"תהום רבה".

ה. התרופה למי המבול – הן של "תהום רבה" והן של "ארובות השמים" – היא: "בא אל התיבה"⁸ – "תיבה" – מפרש הבעש"ט – תיבות התורה והתפלה. בא אל התיבה – על האדם לבוא אל תוך אותיות התורה והתפלה,

א. ב"תורה אור" פרשת נח מוסבר שהמבול לא היה רק עונש, אלא גם פעולה של טהרה, הוא טיהר את העולם. לפני המבול היתה הארץ לא טהורה, והמבול הביא לטהרתה. לכן נמשכה ירידת המבול ארבעים יום, דוגמת המקוה שיש בו ארבעים סאה. ולכן נקרא המבול "מי נח"¹ – נייחא דרוחא².

כן גם טרדות ודאגות הפרנסה, הנקראות בשם "מים רבים", (כמבואר בהרחבה ב"תורה אור") שוטפות ומנקות את כל הענינים הבלתי רצויים, ויוצרות "נייחא דרוחא".

ב. הקשר בין דאגות הפרנסה למבול ולמקוה, הוא:

התוכן הפנימי שבמקוה הוא – ההתבטלות העצמית, כלשון הרמב"ם³: "שיטבול במי הדעת הטהור". לכן צריך המקוה להיות בן מ' סאה – שכל גופו עולה בהן⁴ – "טבילה" אותיות "הביטל"⁵ – כלומר: ההתבטלות העצמית של האדם הטובל יוצרת בו התעלות, להיות "כלי" לקדושה.

וזהו גם התוכן הפנימי שבדאגות הפרנסה, שהן גורמות, אמנם, בלבול לפי שעה, אבל על-ידי השבירה והיציאה מהעצמות, ההתבטלות, שהן יוצרות באדם – הוא מתעלה להיות "כלי" לקדושה.

ג. וכיון שאין כאן כוונת עונש ח"ו, כי אם שטיפת הענינים הבלתי רצויים וטהרה – הרי מובן, שכל זה יכול להתחולל במשך רגע אחד. באם ייקלט בנפשו של אדם ברגע אחד, התוכן הפנימי שבענין – יצא בזה ידי חובתו וכבר אפשר להיות לו "נייחא" בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(משיחות ש"פ בראשית, תשי"ג)

(10) ראה ט"ז שם סק"ג.
 (11) שו"ע שם ס"ד. ובסידור אדה"ז "עפ"י הקבלה אין לקדש הלבנה עד אחר ז' ימים למולד" (וראה בארוכה הגהות כ"ק אדנ"ע (בסידור תורה אור רמב, אי"ב. ובסידור עם דא"ח שכא, א"ב). שער הכולל פל"ג ס"ב. וש"ג).
 (12) שו"ע שם ס"ב.
 (13) רמ"א שם.
 (14) ראה הגהות כ"ק אדנ"ע ושער הכולל שם, שמטעם זה לא הי' הצ"צ מקפיד (בימות החורף) להמתין עד אחר ז' ימים. אבל פשוט שחילוק בזה באם דרים במדינה (שכ"כ מ)חדשי החורף אינם מעוננים.

(6) דברים ד, ד.
 (7) תניא פכ"ג, ראה שם פרק מו. לקו"ת בחוקותי מה, ג ובביאור. מכתב כ"ק אדמו"ר (מהר"י"צ) נ"ע – גרפס בהתמים חוברת א ע' כה (אג"ק ח"י ע' שסט ואילך). וראה לקו"ש ח"ו ע' 30 ואילך.
 (8) תורה אור ט, א.

(1) ישע"י נד, ט.
 (2) תורה אור פ' נח ד"ה מים רבים.
 (3) הלכות מקוואות פי"א הי"ב (בשינוי לשון קצת).
 (4) תגינה יא, א.
 (5) סידור סוף כוונת המקוה.

עשיריות שנים, יותר מארבעים שנה שנתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע².

ועאכו"כ בשנה זו – ה'תשנ"ב – שהר"ת שלה (לאחרי ובהוספה לשנה שלפני, ה'תנש"א, ה' תהא שנת נפלאות אראנו) "הי' תהא שנת נפלאות בה", ו"נפלאות בכל", "בכל מכל כל"³ (בגמטריא "קבץ"⁴), שכולל כל הענינים כולם (נוסף לכך שהאות ב' היא אות השימוש לכל הענינים), ולכל לראש ובעיקר ה"נפלאות" דהגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁵. . הרי בודאי ובודאי שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, ועכשיו אין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו!

* * *

כשעושים חשבון-צדק בסיומו של השבוע הראשון לעבודה בעולם בשנת ה'תשנ"ב, "הי' תהא שנת נפלאות בה", ובאים למסקנא שאין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו – צריך הדבר להתבטא בתוספת זהירות והידור בקידוש לבנה, "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁶, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא, "דוד מלך ישראל חי וקיים"⁷.

ובפרטיות יותר:

לכל לראש – להזהר ולהשתדל יותר בקידוש לבנה, בבגדים חשו-בים ונאים, ברחוב וברוב עם הדרת מלך⁸, גם באותם מקומות שעד עתה לא הקפידו על זה (לפי שדרים בין הגוים⁹), כולל גם הזהירות בנוגע

(2) תבוא כט, ג.

(3) ראה ב"ב טו, סע"ב ואילך.

(4) ראה חידושי חת"ס שם.

(5) מיכה ז, טו.

(6) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(7) ר"ה כה, א.

(8) פרטי הדינים דקידוש לבנה – ראה בטושו"ע או"ח סתכ"ו, ובנ"כ שם.

(9) ראה מג"א שם סקי"ד.

להיות מוקף בהן, ואז קיים הבטחון שנהרות לא ישטפוהו ו"נח איש צדיק" ובני ביתו י שארו בשלימותם.

לפיכך סדר היום הוא שמיד בקום האדם משנתו, טרם הכנסו לעסקי העולם, ל"מים הודונים", אומר הוא: "מודה אני לפניך כו' שהחזרת בי נשמת⁹". הוא מודה שחיות נשמתו היא רק מהקב"ה. אחר-כך הוא מברך ברכות השחר, ומודה להקב"ה על כל פרט ופרט: מלביש ערומים וכו'. לכאורה הרי מצוי לו בגד ללבוש ולשם מה, איפוא, באה ברכת "מלביש ערומים", וכן בשאר הברכות?

ברם, איזה חכם? – הרואה את הנולד¹⁰ מ"אין" ל"יש"¹¹ בכל רגע ורגע – יודע הוא שבכל רגע מתהווה ה"יש" מאלקות.

וכמובא בזהר¹² שרב ייסא סבא רגיל היה להתפלל שימלא הקב"ה את מזונו – גם בשעה שהמזון היה מוכן לפניו, ולא היה אוכל לפני תפלה זו. לכאורה: מה מקום לתפלה ולבקשת המזון מהקב"ה – בשעה שהמזון מוכן כבר?

אך ענינה הוא: הנברא כשלעצמו הופך כל רגע לאין ואפס, ומציאותו היא רק מה שהקב"ה מחדש אותו תמיד בטוב, ככתוב: המחודש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ולכן יש צורך בתפלה ובקשה גם כשהמאכל מוכן על השלחן (וכן בשאר צרכי האדם), משום שהמאכל מצד עצמו נהפך כל רגע לאין ואפס, וכדי שיהיה לאדם מה לאכול יש להתפלל ולבקש מהקב"ה שיחדש מאכל זה מאין ליש.

ובהקדמת תפלה זו, תוך ידיעה שהגשמי לכשעצמו אין לו קיום כלל, כי הקב"ה צריך תמיד לחדשו, ושמיציאות העולם היא רק כדי להשלים את הכוונה העליונה "ולכבודי בראתיו"¹³ וגו' – ישנה האפשרות לעסוק בעניני העולם מבלי לחשוש מה"מים הודונים".

לפני התפלה ההנחה היא שהעולם הוא דבר עיקרי¹⁴ ומציאות לעצמה ח"ו, אז מונח אצלו בפשיטות שאת המותר – בודאי מותר לעשות, הספק – אף הוא מותר משום "אוקמי אחזקתיה" – להשאיר את המציאות בחזקתה – "חזקה" של "עולם".

אבל, כשההנחה היא שבאמת אין מציאות כלל, ישנו רק הקב"ה והוא מחדש את העולם מאין ואפס המוחלט לשם הכוונה של "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"¹⁵, ולפי הנחה זו הרי "מציאות" היא רק מה שמסייע למימוש כוונה זו – אזי המסקנה היא הפוכה: מה שאסור וסותר לכוונה – אסור בהחלט, ולא רק דברים האסורים אלא גם דברי מותרות – אסורים. והתשובה ליצר-הרע הטוען שיש צורך בדברים אלה – היא: הבא ראייה משום שה"חזקה" היא שישנה רק אלקות ו"המוציא מחברו – עליו הראיה"¹⁶.

וכפתגם החסידים: "האסור – אסור, והמותר – אין צורך בו".

וזאת היא המשמעות של "בוא אל התיבה" – לבוא אל תוך "תיבות" התורה והתפלה ולהיות תמיד מוקף בהן, תוך הנחה שעיקר המציאות הוא תורה ותפלה, ושאר הענינים הם רק אמצעים להם, – ואם אף שישנה התעסקות בענינים גשמיים וכו' מפני הצורך בגוף בריא, הריהי עבודת השם, או ענין לשם עבודת השם.

הדרך היחידה להפטר ממי המבול, הן מתהום רבה והן מארובות השמים, היא – בוא אל התיבה, שאז כל דבר שאינו ענין של קדושה – אין לו מקום, וכל הפרטים שיש בהם צורך הם באופן של "בכל דרכיך – דעהו"¹⁷.

* * *

1. לכאורה, ניתן להסיק מן האמור שיש להסתגר בתיבה, תיבות התורה והתפלה, בלי כל תשומת לב לנעשה בוולת, תוך טענה:

(9) סדר היום. שו"ע אדה"ו מה"ת, סימן א סעיף ו.

(10) תמיד לב, א.

(11) תניא פרק מג, לקוטי תורה נשא כו, ד.

(12) זהר חלק א' קצט, ב. זהר חלק ב' סב, ב.

(13) ישעי' מג, ז. אבות סוף פרק ו.

(14) לקוטי תורה פניחס עט, ד.

(15) תנחומא נשא, טו. (בשניו לשון קצת).

(16) ב"ק מו, ב.

(17) משלי ג, ו.

"אני את נפשי הצלתי".

– באה אמירת התורה: "בוא אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך", לא אתה בלבד – כי אם גם בני ביתך וכן "בניך – אלו התלמידים"¹⁸, ובסופו של דבר – כל ישראל, – הנכללים ב"אשתך" או ב"בניך", כי "אשה" משמעותה: מקבל^{18*}, וכל יהודי מקבל מרעהו, שהרי כל ישראל הם קומה אחת שלימה¹⁹ –

את כולם עליך להכניס לתיבה, כלומר עליך להשפיע על כל ישראל להכנס אל תוך תיבות התורה והתפלה.

לפני מתן תורה היה מקום לטעות ולחשוב: מה נוגע לי הוולת? – אני את נפשי הצלתי, הנה גם אז אמר הקב"ה לנח: אתה וגו' ואשתך וגו' – כל שכן אחרי מתן תורה, אחר הערבות שבערבות מואב, שכל ישראל ערבים זה בזה²⁰ – בודאי שאין אפשרות לצאת ידי חובה בדאגה עצמית, מצבו של הוולת צריך להיות מורגש באמת ובפנימיות הנפש.

כל ישראל הם קומה אחת, וכשם שבגוף האדם נוגעת בריאותו של אבר אחד לבריאותו של האבר השני – כך גם בקומה שלימה של כנסת ישראל, נוגעת לכל יחיד בריאותו הרוחנית של הוולת, וכאינו עוסק עם הוולת – חסר גם בו.

ז. השפעה זו על הוולת ובפרט על בני הבית, אינה צריכה להעשות כדי לצאת ידי חובה בלבד, אלא יש לעסוק בה בהתמסרות.

כמאמר²¹ הידוע מאדמו"ר (מהרש"ב) ג"ע: כשם שהנחת תפילין כל יום היא מצוה דאורייתא על כל יהודי בלי הבדל אם הוא גדול בתורה או איש פשוט, כך גם חוב גמור על כל יהודי לחשוב כל יום חצי שעה לכל הפחות אודות חינוך הילדים, לעשות כל אשר בכוחו ויותר מכפי כחו, להשפיע על הילדים

שיתנהגו בדרך בה מדריכים אותם.

למה הזכיר הרבי ג"ע מצות תפילין דוקא? הרי ישנן כמה וכמה מצות, ולמה השתמש דוקא בדוגמא זו של תפילין? אחד הרמזים בזה הוא: מצוות תפילין אינה מצוה מעשית בלבד, ענינה הפנימי – שעבוד הלב והמוח כמו שכתוב בשו"ע²² ובתניא²³, וכך גם ענין ההשפעה על בני הבית צריך להיות לא לצאת ידי חובה בלבד, אלא – בשעבוד המוח והלב.

ויהודי שאינו מסתפק בעצמו בלבד אלא עוסק, ומתוך שעבוד, בהצלת יהודים נוספים ובהבאתם אל תוך התיבה – יכול להיות בטוח גם בעצמו, שישאר תמים ושלם.

ח. הסבר הדברים:

לענין זה, כל ענין, יש צורך בסיוע מלמעלה, ולכן אחרי שנה נכנס אל התיבה, נזקק לסיוע שמלמעלה – "ויסגור ה' בעדו".

כניסה לתיבה – תיבות התורה והתפלה – בכוח העצמי יכולה להיות לגמרי שלא כדבעי.

וע"ד מאמר רז"ל²⁴ שלא ברכו בתורה תחלה, וביאורו: בברכת התורה אומרים "אשר כו' נתן לנו את תורתו", והותמים "נותן התורה", נותן בלשון הוה, זאת אומרת שהמברך יודע שהתורה הוא מקבל מהקב"ה, ו"שלא ברכו בתורה תחלה" – היינו גם כשלמדו תורה שכחו ח"ו על נותן התורה.

כך גם בתפלה: אפשר להתפלל מבלי שהתפלה תהיה מורגשת ותשפיע על עניני כל היום שיהיו כדבעי.

הרי הכוונה העיקרית של "בוא אל התיבה", היא לא להשאר בתיבה, אלא לצאת לאחר מכן לעולם ולהפכו לדירה לו יתברך.

וכדי שהתפלה תשפיע על כל היום, צריכה התפלה להיות בצורה כזו, שבשעת התפלה לא תהיה ידועה מציאות ה"עולם", המתפלל – מופשט מן העולם, הוא יודע רק אלקות,

הוספה

בשורת הגאולה

מד.

והדגשה יתירה בכהנ"ל – בנוגע לחשבון-צדק בשבת פרשת נח

בשנה זו:

ובהקדמה – שכיון שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל עניני העבודה, כולל גם צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים («עמדו הכן כולכם») לקבל פני משיח צדקנו, הרי, מסקנת החשבון-צדק (חשבון-צדק דייקא, חשבון אמיתי) שעושים בימינו אלו, היא, שתיכף ומיד ממש צריכה לבוא הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ובפרטיות יותר:

גם כשידע איניש בנפשי מעמדו ומצבו שיש אצלו ענינים הצריכים תיקון, אין זה בסתירה ח"ו לעדותו של נשיא דורנו שכבר נשלמה העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, כי, העבודה זכללות בני במשך כל הדורות שצריכה להיות בזמן הגלות כדי לבוא להשלימות דהגאולה (שתלוי' «במעשינו ועבודתינו (ד) כל זמן משך הגלות»¹ – נסתיימה ונשלמה, ואין ביאור והסבר כלל על עיכוב הגאולה, ולכן, גם אם חסר בעבודתו של הפרט במשך הזמן שמתעכבת הגאולה מאיזו סיבה שתהי', ה"ז ענין פרטי שבודאי צריך לתקנו ולהשלימו, אבל, אין זה גורע ח"ו בגמר ושלימות «מעשינו ועבודתינו» דכלל ישראל שעומדים מוכנים להגאולה, וכיון שכן, גם התיקון והשלימות דהפרט היא בנקל יותר, ומתוך שמחה, בידעו שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה.

. . . ואם הדברים אמורים בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, על אחת כמה וכמה לאחר שיעברו כמה

(18) ספרי על הפסוק ושנתם לבניך.

(18*) ביאורו פ' נח על מאמר הוהר ונהר יוצא מעין.

(19) לקוטי תורה ריש פ' נצבים. ובכמה מקומות.

(20) שביעות לט, א.

(21) היום יום – כ"ב טבת תש"ג.

(22) אדמו"ר הוקן, אורח חיים סימן כה, סעיף יא.

(23) פרק מא.

(24) נדרים פא, א.

(1) תניא רפל"ז.

אברהם אבינו. וביחוד לפי הפירוש הפנימי שב"לך לך גו' אשר אראך", שמראים מעלת הנשמות.
 יהי יתן השי"ת שכל הענינים שמאיוזו סבה
 (משיחות ש"פ נח תשי"ז)

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגדוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ובחזרו אח"כ ל"עולם" – "עולם חדש ראה" –
 כמו אצל נח –

וכפי המסופר על הבעש"ט²⁴ שהיה רגיל להתבונן לפני התפלה אם ישאר בחיים בגופו אחרי התפלה, הוא לא היה בטוח בזה, בגלל "כלות הנפש" שבתפלה.

– וכדי שהתורה והתפלה יהיו כדבעי, יש צורך בעזר וסיוע שמלמעלה – "ויסגור ה' בעדו".

והזכות לעזר ולסיוע זה באה, על-ידי התמסרות אל הזולת. שאז, כמאמר רז"ל²⁵ על הכתוב מאיר עיני שניהם הוי'²⁶, גם לו באה ההארה, וה"בא אל התיבה" הוא בשלימות הראויה.

ט. יתר על כן: הקב"ה אמר לנח להכניס אל התיבה את כל עניני העולם העלולים להכלות – "מכל החי" גו'.

ההוראה מכאן לכל אחד, היא:

כל חפץ שבעולם שידוע לו עליו שבלי השתדלותו הוא עלול ללכת לאיבוד ולכליון – מוטל עליו להכניסו לתיבה שלו, להצילו ולהעלותו לאלקות. המחשבה שאין זה נוגע לו – נוגדת את תוכן ההשגחה הפרטית: מכיון שהומיץ לו הקב"ה את הידיעה על קיום מציאות כזו בעולם ונוסף על כך יודע גם שבלי השתדלותו עלול החפץ ללכת לאיבוד ולכליון – הרי זה ודאי כדי שהוא יעלה אותו.

ואז זוכה הוא לקבלת עזר וסיוע מלמעלה ל"בוא אל התיבה", עד שמגיע ל"ואל אמה תכלנה מלמעלה", אמה – ר"ת אלקינו מלך העולם, על ידי אלקינו (של ישראל) נהיה מלך-העולם²⁷, בבחינת תכלנה מלמעלה – נותנים לו גם כלים (לפרנסה) מלמעלה²⁸, כדוגמת "והוא יכלכלך"²⁹ – ועד ל"את קשתי נתתי בענן" – מוקש ל³⁰ – הקשת משול

²⁴* ראה צוואת הריב"ש בתחלתו.

²⁵ תמורה טו, א.

²⁶ משלי כט, יג.

²⁷ לקוטי תורה מסעי צא, ד.

²⁸ ד"ה צהר תעשה תרצ"א.

²⁹ תהלים נה, כג.

³⁰ בראשית רבה פרק לה, ג.

כביכול להקב"ה – שעושה את כל העולם לדירה לעצמותו יתברך.

(משיחות ש"פ בראשית, תשי"ז)

* * *

י. ישנה רשימה של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" על הנושא: "אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם"³¹. הרשימה נכתבה בחדשי אלול ותשרי. שייכות המאמר לזמן זה מובנת בפשטות, שהרי המדובר הוא אודות עבודת התשובה, לכן גם נקבעה משנה זו של אמר ר"ע כו' בסיום מסכת יומא, בה מדובר אודות יום כפור.

כן ישנו מאמר חסידות בהתחלה כזו ("אמר ר"ע") משבת פרשת נח תרס"ז, לפני חמשים שנה. כיון שהוא נאמר בפרשת נח – הרי הוכחה מכאן שיש לו שייכות לפרשה זו, ואפשר להסבירה על-פי המבואר ב"תורה אור" שמי המבול הם דוגמת מי המקוה המטהרים (ראה לעיל סעיף א).

יא. שני ענינים בתשובה: א) כפשוטה, תשובה על חטא ועון. ב) התוכן הפנימי שבתשובה³² – "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"³³. עבודת "רעותא דלבא" שלמעלה מטעם ודעת.

ומובן הדיוק שבכפל הלשון: "לפני מי אתם מטהרים", "ומי מטהר אתכם". לפני מי אתם מטהרים – תשובה שמלמטה למעלה (על חטא ועון), ומי מטהר אתכם – תשובה שמלמעלה למטה – והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה –

יש לומר ששני ענינים אלה שבתשובה אף הם רמוזים בפרשת נח, כפי פירוש הבעש"ט ע"פ "בוא אל התיבה" – אל תוך תיבות ואותיות התורה והתפלה. תורה ותפלה הן "מלמעלה למטה" (תורה) ו"מלמטה למעלה" (תפלה). אותיות התורה הן בבחינת אבנים

³¹ יומא פה, ב.

³² ראה לקוטי תורה ריש פ' האוניו עב, ב.

³³ קהלת יב, ז.

צריך להתיגע, כי במציאותו המוגבלת כמו שהיא אין לו שייכות לאלקות.

יג. זהו הרמז בכך שמיד אחרי ראש השנה, יום-כפור וחודש תשרי קוראים פרשת נח.

יום כפור – עיצומו של יום מכפר⁴¹, והקב"ה מוחל וסולח על כל העונות. לגבי יום-כפור כתוב שישאל מתיחדים אז עם הקב"ה, "ישאל ומלכא בלחודוהי", כל מציאות האדם היא אלקות. אפשר, אפוא, לכאורה, לחשוב: לשם מה יש צורך במסירות נפש בשעה שכל המציאות היא אלקות? לכן קוראים מיד אחרי חודש תשרי בפרשת נח: "בא אל התיבה", אל שני קוי התשובה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, ואדם מוכרח למסירות נפש, כי ב"מציאות" (אף הגבוהה ביותר) לא נקלטת עצמות האלקות, אלא יש צורך ב"בכל מאדך" דוקא.

יד. לפי זה נבין גם מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שפעם למחרת יום הכפורים נכנס אל אביו הרבי נ"ע ושאל: ועתה מה? והרבי ענה לו: הנה עתה יש להתחיל לחזור בתשובה.

כיון שהרי היתה כבר התשובה של יום הכפורים, והקב"ה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון, למה ולשם מה צריכים שוב לחזור בתשובה?

– כך גם מספרת המשנה⁴² על בכא בן בוטא שהקריב כל יום אשם תלוי, פרט למחרת יום הכפורים משום שאז לא שייך ענין של עון – אלא, אמיתיות ענין התשובה היא "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", וכיון שאלקות היא בלי גבול הרי גם עבודה זו של "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" היא בלי גבול.

כי האורות ה"מקיפים" ש"נמשכים" – נקלטים גם הם בפנימיות ו"נמשכים" אורות מקיפים גבוהים יותר, שלגבם מתקיימת העבודה של "רעותא דלכא" שלמעלה מטעם ודעת.

(41) ראה רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה ג.
(42) כריתות פ"ז מ"ג.

שבידי שמים ואותיות התפלה הן משולות ללבנים, שהם אבנים שבידי אדם³⁴.

יב. ענין "רעותא דלכא" ומסירות נפש שלמעלה מטעם ודעת, יתכן באופנים שונים: בצורות נעלות וגבוהות וכן בצורות פשוטות ונמוכות.

– מסירות נפש משמעותה מסירת הרצון³⁵, וכביטוי הגמרא: מה לי קטלא כולה, מה לי קטלא פלגא³⁶ (=מה לי אם הרגה כולה ומה לי אם הרגה למחצה). כלומר, כל כפיה שיהודי כופה את עצמו לשם הקב"ה, אף בתנועה קלה, "קטלא פלגא", אף היא מסירות נפש. ולאידך גיסא, אף הגדול שבגדולים אין לו להסתפק בעבודת השם על-פי טעם ודעת. גם הוא צריך לכפיה של מסירות נפש שאז דוקא יקלוט בנפשו אלקות, ככתוב³⁷: מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח – דוקא.

על טענתו: למה לא תספיק לגדול שבגדולים עבודה שעל-פי טעם ודעת? הרי בטעם ודעת שלו הוא מגיע להישג לא פחות מאשר אחר בכפיית מסירות הנפש?

– בא המענה: הכתוב אומר "בכל מאודך"³⁸ – מאוד שלך³⁹, כל עוד הוא קשור בטעם ודעת, אין הוא מסוגל לקלוט אלקות, לזה יש צורך במסירות הנפש דוקא.

כך גם בלימוד תורת ההסידות: אף מי שלומד חסידות במדה גדושה ומתנהג במנהגיה הדרכותיה וכשהוא בוחן את הסביב לו הוא מדמה בנפשו שהגיע כבר לפסגה, יש לאמר לו שאין לו להסתפק בשלו, יש הכרח בעבודה של מסירות נפש.

וכדרך המבואר בקונטרס "ומעין"⁴⁰ שאף מי שיש לו כשרון תפיסה טוב וקולט ענין עיוני בנקל – כך שמה שאחר צריך לקליטתו כמה וכמה יגיעות תופס הוא מיד, גם הוא

(34) ראה תורה אור פ' משפטים עז, ד. ואילך.

(35) תורה אור פ' מקץ לו, ב.

(36) בכא קמא טה, א.

(37) ישעי' נו, טו.

(38) דברים ו, ה.

(39) תורה אור מקץ לט, ד. ובכמה מקומות.

(40) מאמר טז, פרק ב.

עצרת שהיא "נמשכת" גם בימות החול שאחרי שמיני-עצרת.

וזה גם מרומז בענין המבול. בשעת המבול היה שטפון כל היקום, עד למצב כזה שאף המזלות לא פעלו⁴⁷. היה זה ביטול העולם. כל הבריאה היתה מופשטת מעניני העולם ונתונה ב"תיבה" – אותיות התורה והתפלה.

– כדרך עבודת חדש תשרי, שהיא ההפשטה מהעולם, "ותנה התיבה בחדש השביעי" – מפורש בוהר⁴⁸ ומבואר בלקוטי-תורה⁴⁹ שזוהי עבודת חודש תשרי (החודש השביעי מניסן) –

ברם המטרה לא התבטאה במבול עצמו, אלא ביציאה מהתיבה לעולם, שאף בעניני העולם יעמדו באותה דרגה כבתוך התיבה.

יז. וכאן קשר נוסף בין מי המבול למי המקוה:

הרמב"ם אומר⁵⁰ שגמר הטהרה אינו בעת שנמצאים בתוך מי המקוה אלא כשיוצאים ממנו. זאת-אומרת שבעת היציאה מהמקוה צריך להיות ניכר באדם שהיה במקוה.

כך גם בענין "בוא אל התיבה" – לתיבות התורה והתפלה, אין תכלית הכוונה ה"ביטול" במציאות" שבשעת התפלה והתורה, אלא שגם אחרי התפלה והתורה תהיה אותה דרגה כבשעת התורה והתפלה.

כאמור (לעיל סעיף ח) אודות הבעש"ט שלא היה בטוח לפני התפלה במה שיהיה אתו אחרי התפלה, בגלל ההתבטלות וכלות הנפש שבתפלה, ולמרות זאת חזר אחר כך לעולם משום שזה עיקר הכוונה.

יח. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם⁵¹ ששבוע פרשת נח הוא שבוע עגום, ובפרשת לך לך מתחיל להיות שמה משום הולדת

וזה תוכן המענה: "הנה עתה יש להחל לחזור בתשובה", לפני כן לא היתה האפשרות לחזור בתשובה הראויה, משום ש"טפלו" בענינים פחותים, אבל אחרי יום-כפור יש להחל לחזור בתשובה, לפי פנימיות ענינה.

טו. זהו הענין, באופן כללי: של עבודת התשובה ומסירות נפש – מה לי קטלא כולה, מה לי קטלא פלגא: מחד גיסא גם במצב רוחני ירוד הרי כל כפיה עצמית כלפי הקב"ה נחשבת למסירות נפש משום ש"קטלא פלגא" כ"קטלא כולה".

ולאידך גיסא, גם המגיעים לדרגות נעלות, אי אפשר להם לצאת ידי חובה בעבודה של טעם ודעת בלבד, אלא יש הכרח במסירות נפש – "קטלא כולה".

וכשזו חסרה – אין פירוש הדבר גרעון של פרט מסוים, פרט של מסירות נפש, כי אם כל ההתקשרות לאלקות היא פגומה, שהרי "מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח" – דוקא.

וכדאיאת בגמרא⁴³ שאף שישנה עבודת "בכל לבבך ובכל נפשך" אלא שחסר ה"בכל מאדך" – הרי זו בחינת "אין עושין רצונו של מקום" ובריבוי ההשתלשלות אפשר להגיע ל"אין עושין רצונו של מקום" כפשוטו.

שונים הדברים כשישנה העבודה של מסירות נפש "ובכל מאדך", כל חד לפום שיעורא דיליה, אף אם היא בצורות הפשוטות, הרי זו בחינת "עושין רצונו של מקום" המביאה לידי "ועמדו זרים ורעו צאנכם"⁴⁴ כשגם ה"זרים" לא רק שאינם מונעים אלא גם מסייעים⁴⁵.

טז. הלך רוח של מסירות הנפש – פירושו – היציאה מהמציאות העצמית. ברם, הכוונה היא שגם אחר כך בחזרה אל ה"מציאות" תורגש התנועה של מסירות נפש. כפי שהוסבר⁴⁶ במעלת האחדות דשמיני-

(47) ירושלמי פסחים פרק א הלכה א. ב"ר פרשה כה, ב. ופרשה לד, יא.

(48) חלק ג' קמט, ב.

(49) לקוטי לג"פ (אוה"ת נח כרך ג' תרמג, ב).

(50) הלכות אבות הטומאה פרק ו, הלכה טז. וראה בכסף משנה שם.

(51) ביקור שיקאגא ע' 8.

(43) ברכות לה, ב.

(44) ישעי' סא, ה.

(45) ברכות לה, ב.

(46) ראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 4-133 ואילך.